

SLOVENSKI NAROD

Iznaja vsak dan popoldne izjemni dodatki in praznike. — Inzerati do 80 petiti vrsti a Din 2, do 100 vrst a Din 2 50, od 100 do 300 vrst a Din 3, večji inzerati petiti vrsti a Din 4. — Popusti po dogovoru, inzerati davek posebej. — »Slovenski Narod« velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za uvozništvo Din 25.—, Rokopisi se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knafljeva ulica št. 5
Telefon: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26

Podružnice: MARIBOR, Grajski trg št. 7 — NOVO MESTO, Ljubljanska cesta, telefon št. 26 — CELJE, celjsko uredništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 65; podružnica uprave: Kocenova ul. 2, telefon št. 190 — JESENICE, Ob kolodvoru 101 — SLOVENJ GRADEC, Slomškov trg 5. — Poštna hranilnica v Ljubljani št. 10.351

Balkan hoče ostati pobornik miru

Pred sestankom konference Balkanske zveze manifestirajo vse balkanske države svojo željo in voljo, da očuva Balkan svojo nevtralnost in ostane izven sedanjega vojnega konflikta

BEograd, 31. jan. r. Čim bolj se bliža sestanek stalnega sveta Balkanske zveze, tem bolj narašča v vseh mednarodnih političnih in diplomatskih krogih zanimanje za to konferenco. Tudi izredna diplomatska živahnost, ki se razvija že vse zadnje dni, kaže, kolik pomen pripisujejo temu sestanku evropske velesile, ki polagajo največjo važnost na to, da si zagotovijo nevtralnost Balkana v sedanjem vojnem konfliktu. Balkanske države s svoje strani pa ne glede na to, ali so članice Balkanske zveze ali ne, pa prav tako manifestirajo čvrsto in odločno voljo, da se na Balkanu ohrani mir. Z nič manjšim poudarkom pa tudi podčrtavajo svojo odločnost, da se bodo solidarno uprle slehernemu napadu na katerokoli izmed njih. Duh solidarnosti, ki preveva balkanske narode, bo brez dvoma prišel do izraza tudi v sklepih Balkanske zveze, ki hoče slej ko prej ostati pobornica miru na Balkanu.

Turčija za solidarnost balkanskih držav

Carigrad, 31. jan. e. Turška delegacija, ki se bo udeležila beograjske balkanske konference je sredi odpovedi iz Carigrada v Beograd. Med potjo se bo turški zunanji minister Saradzoglu ustavil v Sofiji, kjer se bo sestal z bolgarskim ministrskim predsednikom Kjoselvanovim. Ves turški tisk piše ob odhodu delegacije, da se pričakuje, da bo po beograjski konferenci balkanski sporazum še trdnjši. Carigradski »Temp« poroča med drugim:

Danes je pogled vsega sveta obrnjen na Balkan. V vseh političnih krogih vlada napeto pričakovanje glede rezultatov beograjske konference. V ugotovitvi o uspehih konference v Beogradu so večinoma odločilne koristi tistih naravnost ali ne naravnost prizadetih plovov, ki ugibajo o uspehih. Nekateri hočejo, da bi se Balkan razdelil v dva ločena tabora, drugi so za še trdnjši blok balkanskih držav, tretji pa bi radi, da bi se članice Balkanske zveze razšle in nadaljevale vsaka zase svojo zunanjo politiko. Resnica pa je samo ta, da je Balkan potrebna medsebojna solidarnost, bolj kakor kdaj prej in da more samo tesno sodelovanje in brezpogojna solidarnost rešiti nesudo vseh balkanskih držav.

Turški tisk nadalje poudarja, da je Turčija sklenila prijateljsko pogodbo s Francijo in Anglijo predvsem z namenom, da

s tem reši mir na Balkanu in da ojači politiko balkanske solidarnosti. Slehermi poizkus od kakršnekoli strani, s katerimi bi se kdo prizadeval ločiti Turčijo od njenih zaveznikov Francozo in Angležev, bi bil popolnoma zama. List »Jeni Sabah« piše v zvezi s potovanjem turškega zunanjega ministra v Beograd, da sta postavila temelje za sporazum med Turčijo in Francijo ter Anglijo. Ata Türk in sedanjí predsednik turške republike İneni ter je narod z odobrenjem v skupščini njuno politiko v celoti odobril. To politiko so narekovali interesi vseh treh držav. Poudariti pa je treba, da Turčija z vsemi dosedanjimi pogodbami ni pričela sovražne politike proti nobeni drugi državi.

Ankara, 31. jan. AA. (Anatolska agencija). Zunanji minister Saradzoglu je s turško delegacijo odputoval iz Ankare na zasedanje Balkanske zveze. V turški delegaciji so: generalni ravnatelj zunanje ministrstva Džemal Erkin, šef kabineta Zeki Polar in načelnik prvega oddelka Resad Erhan. V delegaciji predstavnikov tiska, ki spremlja Saradzoglu, so Džahid Jalcin, Nedžem Efen Samaf Ritki, Ata Menemzovlu, Džerija Sertel, Nadir Nadi in Sekim Enčizineri. Delegacija potuje s simpatičnim ekspresom nočjo iz Carigrada.

Edina želja Balkana: mir

Atene, 31. jan. AA. (A. T.). Grški tisk se bavi s sestankom stalnega sveta Balkanske zveze v Beogradu. »Kathimerini« piše:

»Za samo dejstvo sestanka Balkanske zveze dokazuje, da balkanske države, ki so združene v dobri miru, tudi v vojni dobi kažejo identičnost misli in političnih direktiv, ki jim omogočajo solidarno preživljati dobo sedanjih nemirov. Treba je smatrati kot srečno dejstvo, da ti nemiri vsaj za sedaj ne pretijo balkanskim mejam. Štiri balkanske države, ki zastopajo narodo »Balkan« balkanskim narodom, nikakor niso razpoložene in nimajo nobenega posebnega interesa vmešavati se v vojno, dokler niso ogroženi njihovi življenjski interesi.

List nato naglašja, da goji ta ideal miru tudi Bolgarija, katere predsednik vlade ni opustil nobene prilike proklamirati pacifiistično ideologijo. Beograjski sestanek se vrši v najboljšem znamenju. Države Balkanskega sporazuma se ne želijo vmešavati v spor. Odnosaji balkanskih držav z vojskujočimi se državami so najnormalnejši. Balkanske države smatrajo, če tudi niso ravno dušne napram vojni, ki vznemirja svet, da imajo pravico nadaljevati svoje mirno delo, ki je bilo doslej že tako plodno in ki zahteva še dolge in skrajne napore, da bi se zavaroval materialni napredek njihovih narodov.

»Messenger« d'Athens piše: Metaxas spremlja na poti v Beograd tople želje grškega naroda in njegovega prepričanja, da volja Grčije, da se ohrani mir, ne more biti v boljših rokah. Mir in ohranitev sedanjega stanja na Balkanu predstavlja glavni steber grške zunanje politike. Grčija je tej politiki posvetila vse svoje napore, pri čemer se je srečala z vsemi ostalimi sosednjimi državami. Želja vseh balkanskih držav je skupna in razumljiva. Po dolgih nesrečah, ki so jih preživele in

Skupna obramba proti slehernemu napadu

Atene, 31. jan. e. Dopisnik »Excelsy Telegraph« piše, da se v vladnih krogih poudarja, da ni akutne vojne nevarnosti na Balkanu. Konferenca v Beogradu bo potekala v mirnem ozračju. Balkanski narodi so daleč od evropske vojne in žele, da ostanejo izven območja sedanjega vojne, kar se bo tudi zgodilo, razen če bi bili naravnost ogroženi življenjski interesi, katere izmed balkanskih držav. Glede nevarnosti, ki preti po raznih vesteh Rumuniji, je treba upoštevati dejstvo, da je Nemčija dala Bukarešti zagotovilo, da ne bo podpirala držav, ki imajo svoje zahteve glede vrnitve rumunskega ozemlja, če bo Rumunija izpol-

nila svoje obveznosti do Nemčije glede dobave zlasti petroleja in drugega blaga. Vse dobave rumunskega blaga naj bi se izvršile po poti Černovice—Krakovo ali tudi po balkanskih progah, če bi prej omenjena proga vsega prevoza ne zmogla.

Bolgarski posvet z Göringom?

Berlin, 31. jan. e. Šef bolgarskega letalstva general Boldev je bil včeraj sprejet pri maršalu Göringu. O čem sta se pogovarjala, ni znano, šlo je pa brez dvoma za važne stvari, najbrž v zvezi s kon-

ferenco v Beogradu, kajti avdienta je trajala nad 2 uri.

Stališče Bolgarije

Sofija, 31. jan. AA. DNB: Tukajšnji listi objavljajo izjavo, ki jo je dal predsednik vlade Kjoselvanov o zunanje-političnih ciljih Bolgarije. Ti cilji se lahko resimirajo v sledečih točkah:

- 1) brzopogojen mir,
- 2) dobri odnosaji s sosednimi državami,
- 3) striktna nevtralnost, ki bi zagotovila tak mir,
- 4) pravično in prijateljsko popravljanje nepravilnosti, ki so bile v nedavni minulosti napravljene Bolgariji.

Bolgarija, je dejal dalje Kjoselvanov, je trdno prepričana, da se lahko te štiri idealne točke uresničijo. Bolgarija nima želje spustiti se v vojne pustolovščine, temveč udeležiti se blagoslova miru. Kjoselvanov je prepričan, da ne obstoja nobeno vprašanje, ki se ne bi dalo rešiti z obojestransko dobro voljo na prijateljski način.

Ekspoze grofa Csakyja

Budimpešta, 31. jan. e. Madžarski zunanji minister Csaky je včeraj popoldne podal ekspozice o svojih zadnjih političnih akcijah. Za Csakyjevo poročilo je vladalo veliko zanimanje v madžarskih in inozemskih političnih krogih, ker se je Csaky odločil za poročanje v dneh pred sestankom Balkanske zveze v Beogradu. Na seji parlamentarnega odbora za zunanje zadeve, katere so se udeležili vsi člani vlade, razen finančnega ministra in tudi predsednik madžarskega parlamenta, je Csaky govoril o svojih razgovorih z italijanskim zunanjim ministrom grofom Ciano in o sedanjem političnem položaju Madžarske. Na zvezanja zunanje ministrice Csakyja je ugovarjal samo predsednik madžarskih puščičstev, križev poslanec Kalman Racz. Csaky je na njegove ugovore takoj obširno odgovoril.

Osma obletnica Hitlerjevega režima

Skromna proslava v Berlinu — Hitler poziva nemški narod, naj vzdrži do kraja

V Rimu

Rim, 31. jan. AA. (DNB). Italijanski politični prosti popolnoma odobravajo Hitlerjev sročni govor in še prav posebno naglašajo paralelo, ki da obstoja med Nemčijo in Italijo, ki sta bili v toku zgodovine ogroženi za njun del svetovnega bogastva, ki sta pa danes mladi in močni naciji, ki zahtevata svojo pravico. Italijanski politični prosti naglašajo v prvi vrsti Hitlerjeve besede, da Nemčija in Italija že mnogo let vodita skupno politiko, in da se ta politika ni v ničemer spremenila. Italijanski politični prosti pripisujejo največjo važnost Hitlerjevimi besedam, naslovljenim Angliji in Franciji. V Italiji vlada splošno prepričanje, da bo ves svet razumel te besede in to tembelji, ker je Hitler naglasil nerazkršljivo zaupanje, ki obstoji med Hitlerjem in nemškim narodom, kakor tudi to, da je Nemčija v zadnjih mesecih napravila na polju oborožitve toliko, da to presega vse nemške uspehe in napore zadnjih let.

V Ameriki

Washington, 31. januarja. AA. (Havas) Tukajšnji prosti naglašajo, da Hitler ni navedel nobenega konstruktivnega elementa v svojem včeršnjem govoru, ki bi ga bilo vredno naglasiti. Listi so istega mnenja kot politični prosti, da se omejujejo na objavo posameznih izjav Hitlerjevega govora. Ti izjavki so objavljeni pod

Odmev po svetu: V Londonu

London, 31. jan. AA. (Reuter). Dasi ni v londonskih merodajnih krogih reakcije na Hitlerjev govor, vendar ti krogi naglašajo, da je bil večji del govora posvečen že tolikokrat objavljenim argumentom o vojni, ki da je Nemčiji vsiljena in drugim netočnim trditvam o nemški volji, da se ohrani mir tako, da ni treba posebej odgovarjati. Hitler je bil ves čas govora v defenzivi. Glede političnih izjav je bila opazna trditve, da so interesi Italije identični z interesi Nemčije. Ka ser tice drugih ugotovitev, je značilna tudi trditve, da je Nemčija največja sila na svetu. S tem je Hitler pokazal tudi način, da ne goji nobenega dvoma glede mesta, ki pripada Nemčiji. Hitler je očital nasprotnikom, da so popolnoma kopirali, če tudi samo v miniaturo, kolosalne načrte Nemčije, ki jih je začel on izvajati. Smatra se, da se ta Hitlerjeva trditve verjetno nanaša na racionaliranje. Če tudi so bili glavni napadi naperjeni proti Angliji, je napadel tudi Francijo, iz česar sledi nauk, da je Hitler nazadnje vendarle uvidel neuspešnost svojih prejšnjih naporov ločiti Francijo od njene zaveznice.

V Parizu

Pariz, 31. jan. AA. (Havas). Hitlerjev govor so sprejeli v Parizu popolnoma mirno. V njem ne najdemo nobenega novega argumenta. Tema o versajskem diktatu, o najmočnejšem narodu na svetu, o demagoškem nasprotju med narodi, ki imajo in nimajo, je dobro znana. Obtožba proti angleški »zahrbtnosti« ni nič manj znana. Opazili so, da je Hitler potem, ko je dolgo ironiziral angleški refleksni duh, pozval vsemogočnega, naj intervencira v korist Nemčije. Kar se tice razlage mednarodnega dela nacionalnih socialistov v letu 1938, pa je res, da je bila njihova aktivnost v tem letu zelo značilna, kajti v tem letu so zasedli Avstrijo nato sudetske kraje, nato je bil sestanek v Monakovu itd. Toda ravno to leto je razvil Hitler za leto protinemških provokacij.

Francija straži tudi na vzhodu

Vloga in naloga generala Weyganda na bližnjem vzhodu

Pariz, 31. jan. e. Vojaški dopisnik lista »Intransigeant« se obirno bavi z vojaško močjo, ki jo ima Francija v Levantu. Res je, pravi dopisnik, da ima Francija precejšno vojaško silo zbrano v Levantu, kar pa ni posledica njene skrbi za francosko ozemlje v tem delu svojega imperija. Zanimivo pa je, da se Nemčija in Rusija zelo zanimata za moč francoske vojske v Levantu. Po nekaterih nemških poročilih ima Francija v Levantu okrog 150.000 vojakov, po drugih poročilih pa okrog 400.000 vojakov. Zadnja števila je pretirana. Res

pa je, da ima Francija v Levantu tako močno vojsko, da je lahko kos za vsak primer tujim silam, ki bi skušale v tem delu imperija doseči kakšne vojaške uspehe. Na čelu francoske vojske v Levantu je general Weygand, ki je znan po svojih vojaških, diplomatskih in organizatorskih sposobnostih. Tudi ni res, da je francoska vojaška sila v Levantu samo stražila, kakor trdijo Nemci. Ta sila je pripravljena na vsako eventualnost, da s'opli v borbo na strani malih držav, ki jim neprestano grozi nevarnost.

Amerika se oborožuje

Washington, 31. jan. AA. Na seji pomorskega odbora je mornariški minister Edison zahteval kredit v znesku 1,3 milijarde dolarjev za vojno mornarico. Po Edisonovih besedah bi ta kredit ojačal do gotove mere varnost Zedinjenih držav ter bi opozoril eventualne napadalce, da so Zedinjene države pripravljene na obrambo. Mornariško ministrstvo ni samo soglasno z gradnjo dveh ladij po 45.000 ton, za kateri je že odobren kredit, temveč bi bilo tudi soglasno z gradnjo vojne ladje, ki bi imela

50.000 ton. Edison je dalje dejal, da bi ne bilo pametno omejevati se na gradnjo težkih križark po 10.000 ton, ker bi se moglo zgraditi mnogo boljše križarke po 14.000 ton. Na kraju je Edison dejal, da stanje, v katerem se nahajamo v začetku 1940, sila: Ameriko, da začne takoj z gradnjo vojnih ladij.

Hud mraz na Madžarskem

Budimpešta, 31. jan. e. Madžarsko je zajel hud val mraza. Povprečna temperatura znaša —23 stopinj Celzija. V Budimpešti znaša povprečna temperatura —18 stopinj Celzija.

Iz notranje politike

JRZ IN NARODNE MANJSINE

Ministrski predsednik Cvetković je včeraj sprejel zastopnike madžarske in nemške manjšine. Kakor poročajo, so mu ti predložili zahteve, da bi smeli obe manjšini ustanoviti svoje stranke, ki bi pri volitvah samostojno nastopile. Ministrski predsednik je obljubil, da bo njihove želje proučil. Izgleda pa, da stoji vlada na stališču, da dovoli pod gotovimi pogoji zastopnikom manjšin mesta v JRZ.

SKLICANJE BANSKEGA SVETA

Banski svet za dravsko banovino se sestane dne 12. februarja 1940 ob 10. dopoldne v Ljubljani. Predmet zasedanja bo: obravnavanje banovinskega proračuna za leto 1940-41 s pripadajočimi pravilniki v smislu člena 11 »Pravilnika o organizaciji in delu banskih svetov«.

POGOJI ZA ZDRUŽITEV STARORADIKALOV IN JRZ

Sarajevska »Jugoslovenska pošta« poroča iz Beograda, da je Aca Stanoević v načelu odobril naslednje določbe za združitev vseh radikalnih skupin:

Osnuje se Jugoslovenska radikalna stranka, v katero vstopijo vse radikalne frakcije, nadalje SLS, na kar je dr. Korošec že pristal, in bržkone Jugoslov. muslimanske organizacija. Predsednik nove stranke naj bi bil Aca Stanoević, prvi podpredsednik Miša Trifunović, drugi podpredsednik Dragiša Cvetković, tretji podpredsednik dr. Anton Korošec in četrti podpredsednik dr. Džafer Kulenović. Vse to naj bi se izvršilo takoj po končani konferenci Balkanske zveze, kakor bi sledila rekonstrukcija vlade. V novo vlado bi zopet vstopili tudi dr. Korošec, iz sedanjega staroradikalne skupine pa Miša Trifunović, dr. Momčilo Ninčić in še en član vodstva.

Stranka bi razširila svoje udejstvovanje na vse ozemlje države. Njen program naj bi bil program stare radikal. stranke. Stranka bi se že takoj v začetku izrekla za definitivno preureditev države pred kakimi volitvami, kar bi pomenilo, da v tem pogledu sprejema stališče JRZ.

skromnimi naslovi kot dogodek brez posebnega pomena.

Danes bo odgovoril Chamberlain

London, 31. jan. s. (Reuter). Pričakujejo, da bo ministrski predsednik Chamberlain v svojem današnjem govoru odgovoril na sročena izvajanja kancelarja Hitlerja in da bo zopet poudaril dokaze za krivdo Nemčije v sedanjí vojni ter pobil zadevne Hitlerjeve trditve.

Začasna trgovinska pogodba med Nemčijo in Turčijo

Carigrad, 31. jan. e. V Ankari je bila sklenjena začasna trgovska pogodba med Turčijo in Nemčijo. Pogodba se tiče izmenjave blaga med obema državama v vrednosti 7 in pol milijona funtov. Določil se je tudi seznam proizvodov, ki jih bo Turčija izvažala v Nemčijo. Gre predvsem za tobak, lesnike, volno, suho sadje in grozdje. To blago bo Turčija izvažala v Nemčijo. Nemčija pa bo Turčiji dala v zameno industrijske produkte. Za Nemčijo je začasna trgovska pogodba podpisal nemški veleposlanik v Ankari von Papen.

Nova taktika sovjetov na finskih bojiščih

Nevtralni opazovalci domnevajo, da so sovjeti dobili nemške instruktorje

Helsinki, 31. jan. s. (Havas). Včeraj je sovjetska vojska podvela več napadov na severu Ladoškega jezera. Večji sovjetski oddelki pri Pitkäranti so še vedno obkroženi.

Sovjetsko letalstvo je sedaj pričelo tudi z nočnimi napadi. Vojaški strokovnjaki se sprašujejo, zakaj se to ni zgodilo že prej in izražajo domnevo, da igrajo tu morda vlogo nemški instruktorji. Sploh izgleda, da je sovjetska vojska tako v strategiji, kakor tudi taktiki zadnje čase nenavadno napredovala. Pehotni napadi niso izvedeni več posamezno, kakor ob začetku vojne, temveč istočasno na več točkah z manjšimi enotami. Tako šteti vojska s svojimi silami. Tudi topništvo na Karelski zemeljski ožini je v najnovejšem času bolj dirigirano. Enako deluje letalstvo bolj sistematično. Severno od Ladoškega jezera na pr. je zadnje dni istočasno napadlo po 50 sovjetskih bombnikov finske postojanke tik za fronto. Istočasno je okrog sto letal napadalo Viborg. Iz vseh teh znakov sklepajo nevtralni vojaški strokovnjaki na prisotnost nemških instruktorjev v sovjetski vojski. Sicer si ni mogoče razlagati, zakaj je na začetku vojne delala sovjetska vojska elementarne strateške napake, ki jih je sedaj naenkrat opustila.

Finsko vojno poročilo

Helsinki, 31. jan. s. (Fintelig). Finsko vojno poročilo, objavljeno včeraj opoldne o dogodkih 30. januarja se glasi:

Na kopnem: Na Karelski zemeljski ožini ponekod običajno precej močno topniško zaporno streljanje. Severovzhodno od Ladoškega jezera smo odbili nekaj sovražnih napadov. Sovražnik je imel velike izgube, zaplenili smo med drugim dva tanka. Na drugih delih bojišča običajna patrulna aktivnost.

Na morju: Sovražnik je poskušal s podoro letalstva in topništva ves dan napade na našo turbo Mansi ob obali Ladoškega jezera. Napadi so bili odbiti. Na Karelski zemeljski ožini so naše obalne baterije prisilile več sovražnih baterij k molku. Drugod nič posebnega.

V zraku: Nad 200 sovjetskih bombnikov je napadlo naše postojanke na bojišču in nad 300 mesta v zaledju. Napadeno so bila predvsem mesta ob južni in južozapadni obali zlasti Abo, Hangö, Tampere in okoliška Tornio ter dve mesti ob obali Botniškega zaliva. Na severu so bili po večkrat napadeni predeli okoli Kutna in Nurmese. Po dosedanjih podatkih je bilo skupno ubitih okoli 30 civilistov in ranjenih okoli 50. Naše letalstvo je izvedlo več uspešnih izvidniških in obrambnih poletov, bombardiralo pa je tudi neko sovjetsko luko in več železniških postaj in transportov za fronto. Po uradnih podatkih smo sestrelili 21 sovjetskih letal, izgubili pa eno svoje letalo.

Finski napad na Kronštad

Helsinki, 31. jan. s. (Associated Press) Pri bombnem napadu, ki so ga izvedla finska letala predvčerajšnjim na Kronštad, so zopet sodelovali predvsem italijanski prostovoljci. Baje je bilo zadetih več sovjetskih vojniških ladij in poškodovane so bile tudi pristaniške naprave.

Sovjetsko poročilo

Moskva, 31. jan. AA. (DNE). Poročilo generalnega štaba leningradkega vojnega okrožja z dne 30. januarja se glasi: Nobenih važnejših dogodkov. Sovjetsko letalstvo je izvršilo več uspešnih napadov na sovražnikove rezerve in vojaške objekte.

3000 bomb na 46 mest

Helsinki, 31. jan. s. (Fintelig) Po uradnih podatkih so sovjetska letala v preteklem tednu bombardirala 46 različnih finskih mest, nekatera med njimi po štirikrat na dan. Vrženih je bilo skupno 3000 bomb. Ubilih je bilo 24 civilistov in 56 ranjenih. Napadi so bili manj pogosti in sriditi, kakor v prejšnjem tednu. V osemih primerih so sovjetska letala bombardirala bolnišnice in jih obstrlejevala s strojnimi. Uradno je ugotovljeno, da so sovjetski letalci streljali na civilno prebivalstvo tudi z dum-dum krogli. V mnogih primerih so bile napadene tudi manjše vasi in celo posamezne kmečke hiše. Obstrlejevanje je bilo mnogo lažje, med njimi neka nemška, na katero je bilo vrženih 10 bomb.

Dosedaj 650 bombnih napadov na civilno prebivalstvo

Helsinki, 31. jan. s. (Reuter) Poveljni oddelki za zaščito civilnega prebivalstva general Sivo je izjavil, da so sovjetska letala od začetka vojne pa doslej izvršila že 650 bombnih napadov na finska mesta izven vojnega območja. Letala so vrjala po uradnih cenitvah skupno okrog 21.000 bomb. Med drugim je bilo zadetih 24 bolnišnic. Dosedaj skupno število smrtnih žrtev bombnih napadov med civilnim prebivalstvom znaša 407. Po finskih podatkih je bilo od začetka vojne dalje sestreljenih okrog 300 sovjetskih letal.

Usoda italijanskih letal za Finsko

Rim, 31. jan. z. Nemčija je sedaj vrnila Italiji letala, ki jih je poslala na Finsko, s so jih v Nemčiji zadržali. Po zanesljivih vesteh pride ta letala sedaj po drugi poti poslana na Finsko.

Sovjetski napadi na Turčijo

Moskva, 31. jan. s. (Reuter) Glasilo komunističnih delavskih organizacij napada turško časopisje in mu očita, da objavlja protisovjetska poročila o vojni na Finskem in da izraža neprikrito navdušenje za Churchillove grožnje nevtralnim državam.

Finska veruje v svojo pravično stvar

Oslo, 31. jan. s. (Fintelig). Včeraj je došel semkaj finski minister za socialno skrbstvo Paggerholm. Po svojem prihodu je izjavil novinarjem, da gleda z zaupanjem na položaj Finske. Dejal je, da bi bila borba

Finske zama, če bi izgubila svojo vero v uspeh. Preteklo sredo je zapustil Finsko in čeravno se med tem časom položaj ni poslabšal, je vendar Finski nujno potrebna pomoč. Predvsem potrebuje lovskih letal za zaščito civilnega prebivalstva, nadalje delavskih moči, še bolj pa vojakov.

Pojačena akcija nemškega letalstva

Dočim je na zapadni fronti še vedno zatišje, so začeli Nemci prirejati večje letalske akcije

London, 31. jan. s. (Associated Press). Včeraj so nemški bombniki ob angleški obali napadli skupino 12 trgovinskih in stražnih ladij. V ponedeljek in torek so zahtevali napadi nemških bombnikov po dosedanjih podatkih 65 smrtnih žrtev med člani posadk napadenih ladij.

London, 31. jan. AA. (Reuter). Z uradne strani sporočajo, da se je včerajšnjih letalskih napadov na Anglijo in to od Aberdeena na severu do kentske obale na jugu udeležilo okoli 20 nemških letal. Več trgovinskih ladij ter vojniških ladij v konvojih je bilo napadenih. Vojne ladje, ki so spremljale trgovske ladje, so s protiletalskimi topovi začele streljati na sovražna letala. Neko nemško letalo, ki je poskušalo potopiti neko ribiško ladjo na Severnem morju ob obali pri North Humberu, je bilo uničeno. Angleška letala so sestrelila še neko drugo nemško letalo, smatra pa se, da je bilo zadetih več nemških bombnikov.

Berlin, 31. jan. AA. (DNE). Nemške letalske enote so izvršile včeraj izvidniške polete nad Severnim morjem ob angleški obali od Orkneya do ustja Temze. Ob tej

Sadovi „stalinizma“

London, 31. jan. s. (Reuter) Finski poslanik Gripenberg je govoril danes v Edinburghu. Dejal je, da predstavlja napad na Finsko poskus „stalinizma“, da uniči evropsko civilizacijo. Po mnenju poslanika je pravi izraz „stalinizem“ in ne boljše. Stalin niti ne predstavlja več boljševiškega idealizma, temveč stremi samo za uničenjem in obsodbe vredno voljo do sile.

V četrtak se bo vršila v katedrali sv. Pavla v Londonu svečana služba božja za Finsko, ki jo bo služil canterburyški nadškof. Prisotovali ji bodo finski poslanik, londonski župan, najuglednejše londonske osebnosti in mnogi v Londonu akreditirani tuji diplomati.

priliki je bilo potopljenih sedem oboroženih trgovinskih ladij. Ena je bila v večje in več lažje poškodovanih. Potopljeni sta bili tudi dve patrulni ladji. Navzlic močnemu streljanju protiletalskega topništva ter napadov s strani številnih sovražnih lovskih ladij je izginilo samo eno nemško letalo.

London, 31. jan. s. (Reuter). V bližini Orknejskega otočja se je včeraj potopil 2000tonski parnik »Eralda«. Posadka se je vkrcala v rešilni čoln, ki pa se je 400 m od obale prevrnil. Vsi člani posadke so utonili. Mnogo ljudi na obali je nesrečo opazovalo, vendar zaradi slabega vremena niso mogli priti na pomoč.

Ob škotski obali se je potopil 4500 tonski parnik »Duncress«. Enega člana posadke pogrešajo, druge je rešila neka ladja.

Pariz, 31. januarja. AA. (Havas) Rezultati blokade francoske mornarice so sledeči: V teku tedna od 21. do 28. t. m. je bilo zaplenjenih 12 ladij z 21.000 tonami blaga. Od začetka vojne je bilo zaplenjenih 270 ladij s 502.000 tonami blaga.

Nemško-ruska pogajanja pred zaključkom

Dolg razgovor med Ribbentropom in sovjetskim poslanikom — Dogovor bo svečano podpisan v Berlinu

Berlin, 31. jan. e. Berlinski sovjetski veleposlanik Skvarcev je včeraj obiskal nemškega zunanjega ministra Ribbentropa. Njun razgovor je trajal nad eno uro. Službenega obvestila o vsebini razgovora ni bilo. V dobro poučenih krogih pa trdijo, da je Skvarcev sporočil Ribbentropu mnenje in predloge sovjetske vlade o zadnjih pripravah za manifestacijo skupnega doživetja med Sovjetsko Rusijo in Nemčijo. Gre za končno obliko rusko-nemškega gospodarskega sporazuma, ki bo objavljen izredno svečano in slavno podpisani v Berlinu. Po nekaterih vesteh bo svečanemu podpisu tega sporazuma prisostvoval tudi Molotov.

Berlin, 31. jan. s. (Associated Press). Nekli v Varšavi izhajajoči nemški list govoril o nadaljnjih načrtih Sovjetske Rusije in izražal domnevo, da bi mogla Sovjetska Rusija po dovrstitvi finske kampanje udariti proti norveškim lukam ob obali Atlant-

skega oceana ali pa proti Perzijskemu zalivu.

Neuspeh sovjetsko-japonskih pogajanj za mejo Mongolije

Tokio, 31. jan. s. (Associated Press). Zastopnik japonskega zunanjega ministra je izjavil danes, da so se japonsko-sovjetska pogajanja za določitev meje med Mongolijo in Mandžukvom razbila. Mešana komisija, ki je bila v svrhu določitve meje sestavljena, ni mogla doseči sporazuma in je delo ustavila.

Angleški poslanik se vrne v Moskvo

London, 31. jan. e. Reuter poroča, da se bo angleški veleposlanik v Moskvi sir William Seeds prihodnji mesec vrnil v Moskvo.

Angleški protest v Tokiu

Tokio, 31. jan. s. (Reuter) Angleški poslanik Craigie je imel danes drugi razgovor z japonskim zunanjim ministrom Aritom. Podrobnosti še niso znane, mislijo pa, da je razgovor veljal incidentu z ladjo »Asama Maru«.

London, 31. januar. j. (Reuter) Angleška vlada je poverila angleškega konzula v Tientsinu, da nemudoma napravi demaršo pri lokalnih japonskih oblastvih v Tientsinu zaradi poostrene blokade, ki jo je Japonska razglasila nad angleško koncesijo. V prvi vrsti bo angleški konzul protestiral zaradi tega, ker so japonska oblastva spravila žične ovirne okrog angleške koncesije v Tientsinu pod električno napetost.

32 ljudi zgorelo

Mexico, 31. jan. AA. (Reuter). Ko je sofer nekega avtobusa polnil tank z bencinom, je nastal nenadoma ogenj, ki je zajel ves avtobus. Nesreča se je dogodila v bližini mesta Toluca, ki leži 65 km jugozapadno od Mexico Cityja. Zgorelo je 32 oseb. Rešilo se so samo 3 osebe, toda tudi te so dobile hude opekline.

Iz Rajhenburga

— Krajevna organizacija legije koroskih borcev v Rajhenburgu je imela v nedeljo svoj redni letni občni zbor. Kljub vremenskim neprilicam se ga je udeležilo zadovoljivo število članov. Občni zbor je vodil predsednik tov. Brili. Po končanem poročilu članov uprave je delegat glavnega odbora iz Ljubljane tov. Pirc v kratkih potezah orisal potek ustanovitve legije ter podal smernice za bodoče delo te najmlajše krajevene organizacije. Nato so si člani izvolili upravni odbor, ki bo s tov. Brilijem na čelu stremel za tem, da so svojih močeh podpre glavni odbor pri njegovem delu. Ves občni zbor je potekal v popolni soglasnosti.

Borzna poročila

Curij, 31. januarja. Beograd 10, Pariz 10.065, London 17.80, New York 446, Bruselj 75.70, Milan 22.51, Amsterdam 236.75, Berlin 178.75, Stockholm 106.175, Oslo 101.35, Kodaň 86.10, Sofia 5.30, Bukarešta 3.30.

Krinka ljubezni

je naslov našega novega romana. To najbolje delo francoske pisateljice ognjevitga temperamenta in bujne fantazije si je na mah osvojilo ves Pariz. Pisateljica se skriva pod psevdonimom Daniel Lesueur. Parižani so glede čitva zelo razvajeni, saj imajo Francozi izredno bogato literaturo, toda roman »Krinka ljubezni« je takoj osvojil srca vseh, da je šel iz rok v roke in da je bil kmalu razprodan. Pisateljica nas takoj potegne v izredno napeto dejanje z bogato prepletenimi dogodki. Roman je pisan zelo pesniško z izbranim okusom in redko pripovedniško umetnostjo. Zagonetka sledi zagonetki, skoraj na vsaki strani nas preseneti nova pustolovščina lepega in skrivnostnega markiza de Valcor in ko se že zdi katastrofa neizogibna, poseže vmes na rafiniran, toda na videz povsem naraven način čudoviti junak romana, in vse se srečno konča.

Skozi vso to izredno napeto in živahno pisano kroniko genialne sleparije se vleče liki rdeča nit ljubezen sredi ožračja, polnega preletstva. In zopet je ljubezen tista čarobna sila, ki odvrne vse zlo, edina, kateri se posreči prodreti skozi vse mreže, ovite okrog mračne preteklosti skrivnostnega junaka romana.

Ljubljancanom v pomirjenje

Z mestnega magistrata smo prejeli:

V pomirjenje onim, ki se boje zaščititi pred napadi iz zraka, zlasti pa onim, ki pravijo, da s pripravami za varnost prebivalstva in imetja razni uradi umetno ustvarjajo vojno psihozo in razburjenje. moramo povedati, da so vsi tisti činitelji, ki jim je ta skrb izročena, v Ljubljani v resnici do skrajnosti obzirni in primeri s faktorji, ki jim je po drugih mestih poverjena skrb za zaščito. Če bi pa na pr. poslovanje mestnega zaščitnega urada celo primerjali z ukrepi po drugih državah, bi taki ljubljanski plašljivci na glas kričali in protestirali proti zločinskemu postopanju nerazsodnega birokratizma, sedaj pa seveda svoj neupravičeni strah pred varnostnimi ukrepi izliva v tihe zaupne kritike po cestah, tramvajih in pri stalnih omizjih.

Fatalistično lahkomišelnost zabavljanje je seglo že tako daleč, da je pričelo ovirati najpotrebnejša dela v korist ljubljanskega prebivalstva. Gospoda, ki zabavlja pri vsaki vesti o kakršnikoli zaščiti, seveda nikdar ne bo marala prevzeti odgovornosti za posledice, ki bi lahko nastale zaradi njihovega omalovaževanja resnih časov. Trdno smo pa prepričani, da imajo prav ti nergači kjerkoli daleč od Ljubljane pripravljena varna zavetišča zase in za svoje družine, za sedaj pa tudi že polne shrambe živil in blaga, kakor so se pač naučili v svetovni vojni. Če bi v Ljubljani le zadalo po nevarnosti, bi teh gospodov nikjer več ne videli, ker bi se že poskrili v svoja dobro založena varna skriščišča.

Pa pogledmo, kako je n. pr. v Beogradu. Decembrska številka strokovne revije »Vazdušna obramba« pripoveduje, da je krajevni odbor za zaščito pred napadi iz zraka v Beogradu predpisal zgraditev zaklonišč pri vseh večjih zgradbah in tudi organizacijo hišne zaščite pri velikih poslopih. Posesniki vseh večjih poslopij morajo skrbeti za zgraditev zaklonišč in organizacijo hišne zaščite.

Za večja poslopja računajo v Beogradu dvonadstropne hiše, ki zavzemajo pod 350 kv. m površine, velike zgradbe pa so trinadstropne hiše z nad 350 kv. m površine. Pri majhnih zgradbah lastniki niso primorani zgraditi zaklonišč. Velikih zgradb računajo približno četrtino. Načrti za zaklonišča morajo biti predloženi v 30

dneh gradbenemu odseku tehnične direktorije beogradske občine ter morajo biti pravilno izdelani in podpisani od pooblaščenega inženirja. Kdor se odredbam pristojnih oblastev ne pokori, mu preti kazen do 2 let ječe. To velja tudi za naredbe odbora za obrambo Beograda, kar se tiče zgraditve stalnih hišnih zaklonišč in organizacije hišne zaščite.

Prav tako je beogradski pododbor za evakuacijo izdelal podoben načrt za evakuacijo vseh oseb, ki niso vojaški obvezniki in sicer za vse prebivalstvo Beograda, Zemuna in Pančeva. Ta načrt je v smislu uredbe odobril tudi že minister za notranje zadeve. Zato je beogradski pododbor za evakuacijo z upravo mesta Beograda napravil popis prebivalstva, ki ga je opravila Ljubljana že znatno prej, kakor je dosti prej izdelala tudi podrobni načrt morebitne evakuacije.

Zadevo torej smatrajo drugje prav za resno, edino nekateri ljubljanci se ne marajo zavedati, kako usodno bi bila kaznovana naša malomarnost, če bi o prvem času ne poskrbeli za vse, kar je mogoče napraviti za varnost prebivalstva in imetja občanov. Saj tudi sv. Florijan in zavarovalnice še niso izgubile svojega kredita in vendar se nihče ne razburja in ne nastopa proti gasilecem in raznim predpisom, ki nas varujejo pred nesrečo ognja. Brez dvoma so vsi z zaščitnimi predpisi in uredbami nezadovoljni kritiki prav dobro zavarovani proti požaru in tudi vplomu, pa vendar ne zahtevajo odprave gasilcev in policije. Mnogi imajo tudi garantirano proti vplomu varne blaginje in so navzlic temu zavarovani proti vplomu. Zato je upravičena domneva, da o zavarovanju prebivalstva in imetja pred napadi iz zraka samo oni ne marajo slišati, ki se nevarnosti lahko vsak trenutek ognejo v varno in toplo zavetje, daleč od Ljubljane.

Kakor mestna občina ljubljanska skrbi za higieno, da se ne razpasejo epidemije, kakor razširja mestne nasade in ustanavlja otroška igrišča ter zavetišča zaradi zdravja otrok in kakor gleda na napredek gasilstva zaradi ognja ter skrbi za odvrnitev vsega, kar bi škodovalo zdravju in imetju prebivalstva, tako je njena sveta dolžnost, da že o pravem času poskrbi za varnost življenja in imetja bogatih in revnih občanov pred letalskimi napadi.

Iz društva stanovanjskih najemnikov

Novoizvoljeni odbori društva stanovanjskih najemnikov so imeli svoje prvo sejo 26. t. m. Vodil jo je predsednik dr. Verčič Ivan. Na seji so ugotovili, da je nujno potrebno prav v današnjih težkih časih razgibati delo društva glede na njegov namen, varovati in pospeševati skupne koristi članov, najemnikov stanovanj, sob, pisarniških prostorov, lokalov itd. Ta namen bo skušalo društvo doseči z razpravami v časopisih, tiskovinah, predavanji in shodi ter s primernimi predlogi mednarodnim oblastem. Društvo bo uveljavilo svojo društveno pisarno v prostorih Društva upokoencev, Wolfova ul. 10. Uradne ure za člane bodo v društveni pisarni od 1. februarja dalje za sedaj vsak dan od 14 do 15. Društvo bo dajalo članom vse pravne in druge nasvete v raznih stanovanjskih zadevah. Društvo bo vodilo strogo evidenco nad vsemi primeri, kjer bi se najemniki zviševali s kakršnikoli ukrepi. Prihodnja seja bo 9. februarja ob 18. v Wolfovi ul. 10, na katero so vabljene vsi člani odborov in namestniki.

Stanovanjskim najemnikom

Novoizvoljeni odbor društva stanovanjskih najemnikov, ki je bil izvoljen na občnem zboru 20. januarja, si je postavil za nalogo poživiti društveno delo, organizirati v svojih vrstah vse stanovanjske najemnike brez razlike stanu, položaja in političnega prepričanja in nuditi stanovanjskim najemnikom vso pomoč in zaščito. 1. februarja bodo društveni odbori.

Iz Kranja

— Dežurna služba zdravnikov OUZD je za februar določena takole: 2. februarja: dr. Bežek Josip, 4. februarja dr. Herfort Joža, 11. februarja: dr. Pance Pavel, 18. februarja: dr. Vrtnjak Vinko, 25. februarja: dr. Bežek Josip.

— Na Svečnicu 2. februarja bo ob 19. slovenska sv. maša v Narodnem domu v Kranju. Pred službo božjo se bodo blagoslovile sveče ter razdelile med navzoče. Vstop je vsakomur prost.

— Kino v Strazhcu bo predvajal dva zanimiva filma »Poslednja zapoved« v četrtek 1. februarja ob 21. v petek 2. februarja ob 17. in ob 21. v soboto 3. februarja ob 22.15, v nedeljo 4. februarja ob 15. in ob 19.; film »Snežulčica« pa v četr-

niko osebno naprosili posameznike, naj vstopijo v društvo in poravnajo letno članarino v znesku 12 din. Glede na izredni pomen društva, posebno v današnjih časih, se obračamo do vseh stanovanjskih najemnikov z vabilom, naj se pozivu odzovejo in prijavijo svoje članstvo. Oni, ki ne bi prejeli osebnega vabila, naj se prijavijo v društveni pisarni v Ljubljani, Wolfova ul. 10. V ostalih mestih dravske banovine bo društvo stanovanjskih najemnikov v najkrajšem času organiziralo svoje podružnice, ki bodo zastopale interese tamkajšnjega članstva. Prepričani smo, da čutijo vsi stanovanjski najemniki potrebo skupnega nastopa za svoje pravice, zato upravičeno pričakujemo, da se bodo odzvali našemu vabilu. Le s skupnim nastopom bo zagotovljeno društvu uspešno delo v korist in dobro članov.

Hišnim posestnikom

Pozivamo hišne posestnike, naj v današnji težki dobi ne zvišujejo najemnin za stanovanja in v polni meri upoštevajo določbe uredbe o pobljanju draginje. Društvo bo vodilo strogo evidenco o vseh primerih, kjer bi se najemnine zviševale odzroma obsele določbe o pobljanju draginje s kakim protizakonitim postopkom, ki bi imel za posledico zvišanje najemnin. Proti takemu postopku se bomo borili z vsemi sredstvi. Obenem prosimo stanovanjske najemnike, naj take primere sporočijo podpisanimu društvu, ki posluje v Ljubljani, Wolfova ulica 10.

Društvo stanovanjskih najemnikov

tek 1. februarja ob 22.15, v petek 2. februarja ob 15. in ob 19., v soboto 3. februarja ob 21., v nedeljo 4. februarja ob 17. in ob 21.

Iz Trbovelj

— Aeroklub Trbovlje. V nedeljo 4. februarja bo ob 19.30 drugi občni zbor pri Gvidu Počivavšku.

— Pogreb ge. Justine Robavske. Včeraj so pokopali ob veliki udeležbi prijateljev in znancev priljubljeno domačo kozo. Justino Robavsovo roj. Pust, vdovo po železniškem uradniku. Zaljubljenim rodbinam izražamo iskreno sožalje!

— Nov grob G. Ivanu Zavolovsku uralju na Vodač. je umrl dveletni sinček. — Iskreno sočustvujemo.

Gojitev sadov brez semena

Nova važna iznajdba za sadjarje

V živalskem in rastlinskem svetu se zgo- di včasih, da se zarodek začne razvijati iz neoplojenega jajčeca. Ta pojav imenujemo v znanosti parthenogeneza. Rastline so to deviško oplojevanje dopolnile. Okrog last- nega semena se razvijajo iz cvetličnega de- la rastline ovoji ki jih imenujemo sad- hruška citriona, pomaranča ali jagoda. Zgo- di se pa tudi, da se sad razvije, čeprav jaj- čece v pestiču ni bilo oplojeno in čeprav se neoplojena jajčeca partenogenetično ne razvijajo v semena. Tako nastane plod brez semena in pr. slive, češnje ali poma- ranče brez pešk, jagode in grozdje brez zr- nja. Ta pojav imenujemo v znanosti par- thenokarija.

Ameriški rastlinski fiziolog F. G. Gus- tavson je že svojočasno vzgojil sadove partenokarično. Na pestič cveta je na- trl mast ko je odstranil prašnike. V tej masti je bil raztopljen rastlinski hormon avksin. Učenjak je potem varoval cvet da ni mogel biti oplojen s tujim cvetnim pra- hom. Čeprav jajčeca v pestiču niso bila oplojena in se ni razvilo seme, je vendar zrasel sad, ki se sicer brez oplojenja ne razvije.

Gustavson je nadaljeval svoja proučeva- nja, da bi dognal zakaj se v naravi včasih razvijajo partenokarični plodovi ki imajo velik pomen v kmetijstvu in na živil- skem trgu. Vsak kupec ima raje citrone pomaranče ali druge vrste sočnega sadja brez pešk. Zakaj se razvijajo v naravi od časa do časa plodovi brez semena? Zakaj se v eni in isti vrsti razvije sad partenokarično, medtem ko se pri drugi vrsti raz- vije samo ob oplojenem jajčecu, namreč okrog poznejšega semena, sadne peske ali koščice?

Gustavson je to proučil na več vrstah oranž in citron ter potem objavil zanimivo poročilo v nekem ameriškem prirodoslov- nem časopisu. Ugotovil je da igra kakor pri umetni vzgojiti sadu brez semena tu- di pri naravnem razvoju plodu brez se- mena glavno vlogo hormon za rast, avksin.

Ta hormon se razvije na pestiču in od- tam se razširi po ostalih delih cveta ter povzroča, da se razvijajo v sad. Učenjak je ugotovil to s tem, da je s cvetov oranž in citron, se preden so se odprli, izrezal pe- stiče. Iz pestičev je izločil po posebni me- todi hormon avksin in izmeril s posebnim biološkim poskusom na kličih ovsa, koliko avksina je v posameznih pestičih. Izkaza- lo se je, da imajo tiste vrste sadov, ki do- zorevajo in se razvijajo partenokarično, v pestičih mnogo več avksina, trikrat do petkrat več kakor normalne vrste. Tako se je izkazalo, da je avksin glavni povzro- čitelj bodisi normalnega ali nenavdane- razvoja sadu. Nastalo pa je vprašanje, za- kaj se sploh razvije sad pri onih vrstah, ki vsebujejo v pestiču le zelo malo avksina. Na to vprašanje je odgovoril Gustavson, da je začel čim je bilo jajčece oplojeno in čim se je v nastajajočem semenu začel razvijati zarodek v njem vznikati novi avksin in sicer v takšnih množinah, da se je lahko začel razvijati sad.

Potemtakem je partenokarija nepo- sredna posledica nagle spremembe ali iz- prevržbe, ki jo prirodoslovci imenujejo mutacija in ki je zajela staničevje pestiča. Ko se takšno staničevje spremeni v nekak- šno rastlinsko tovarno avksina se lahko posamezni cvetni deli razvijajo ne glede na to ali je bilo v pestiču jajčece oplojeno ali ne ali mladi zarodek začne proizvajati avksin ali ne. Kolikor je nastalo avksina pred oplojenjem jajčeca v staničevju pesti- ča zadostuje cvetu, da se začne iz njega razvijati sad in sicer včasih tako naglo da porabi v pestiču vso snov ki je sicer po- trebna za razvoj jajčeca. Tako se razvije sad, jajčece pa okoli. Vsemogočni avksin je torej odločil, da smo dobili sad brez pešk oziroma koščic.

To odkritje je izrednega pomena za sa- djarstvo in kmetijstvo ter bo najbrže vplio- valo revolucionarno na pridelovanje sadja v bližnji bodočnosti.

Nemški general o bombardiranju francoskih in angleških velikih mest — Udet je pred osmimi leti neki angleški letalec rešil življenje

Nemški letalski general Udet je eden iz- med asov iz svetovne vojne. Bil je v letal- ski eskadri nemškega junaškega nemškega le- talca von Richthofena, ki je sestrelil med svetovno vojno rekordno število zaveznških letal. Udetov tovarš v Richthofenovi eska- dri je bil tudi Goering. Niuno sedanje pri- jateljstvo izvira iz te tega časa.

Udet, ki je bil »enfant terrible« Richtho- fenove letalske eskadrole, je bil sam med svetovno vojno dvakrat sestreljen pa si je obakrat rešil življenje. Na prav čudežen na- čin, je ostal med ruševinami svojega letala živ, nekoč tretjič ko so njegovo letalo za- dele krogle iz francoskega letala, pa si je rešil življenje s padalom.

Po svetovni vojni je ostal Udet pri le- talstvu. Dosegel je dvakrat svetovni rekord v letenju na daljavo. Pred osmimi leti je moral na svojem poletu zasilno pristati v cen- tralni Afriki. Tedaj mu je rešil življe- nje znan angleški letalec Campbell Blac. Sedaj je Udet 44 let star.

Z nemškim letalskim generalom Udetom se je imel priliko pogovarjati pred tedni ne- ki nevtralec, ki je nedavno prišel iz Nemčije v Pariz in začel objavljati svoje vtise iz večmesečnega potovanja po Nemčiji.

General Udet sem srečal, pripoveduje nevtralni opazovalec, v najbolj znanem ber- linskem baru Adlon. Sedel je na barmem stolu in me čakal, ker sva se domenila za sestanek. Zdel se mi je nekoliko bolj rejen kakor pred časom, ko sem zadnjič govoril s njim. Ernest Udet, veliki as iz svetovne vojne, je sedaj general in desna roka mi- nistra za letalstvo Hermana Goeringa. Po- verjeno mu je oskrbovanje nemškega letal- stva z vsemi potrebčinami.

Blokada vas menda ni tako hudo zade- la, sem začel pogovor ter se obenem napo- til proti vogalu, da ne bi drugi prisluško- vali našemu pogovoru.

Ni hudega je odgovoril Udet, dokler imamo bar Adlon na razpolago.

In reči moram, piše nadalje nevtralni opa- zovalec, da je bil bar Adlon založen z vse- mi specialitetami, tako s pravim škotskim viskijem, ki je bil po 5 mark kozarec, z an- gleškim ginom in s francoskim šampanj- cem. Barski natak je povedal, da se je za- ložil z vojno rezervno za dobo dveh let, ker računa, da bo vojna trajala dve leti.

Dveletna vojna, je nato rekel moj sta- ri prijatelj Udet, moj šef Goering se je bo-

lje založil. Naredil je načrt za pet let za to vojno.

Naredil sem obraz, po katerem je Udet lahko spoznal, da mu ne verjamem toda ni- sem hotel izpraševati po indiskretnih do- brotnostih. Kmalu nato pa mi je Udet po- vedal sam nekaj drugega, po čemer sem sklepal, da on in njegovi šefi nimajo še de- finitivnega načrta, temveč ljubkujejo še vedno z mislijo, da je treba z vojno čim- prej končati.

No, kdaj nameravate priti nad Lon- don in nas bombardirati? sem vprašal. Pred tem sem Udetu povedal da se bom ob koncu svojega potovanja vrnil v Lon- don.

Oh! Mi ne bomo začeli z bombardir- njem. Kar se tega tiče, bodite mirni in spi- te mirno, je odgovoril Udet ter je nekam slavnostno dodal: — Mi ne bomo bombar- dirali Londona in Pariza, če zavezniki ne bodo bombardirali naših mest. Naše bom- bardiranje bi bile samo represalije.

Vendarle, moj dragi Udet, sem nade- ljeval, nikar me ne skušajte potolažiti s propagandnimi frazami, saj dobro veste, da lahko takoj najdete primeren povod, ako bi se vam zdelo koristno in možno bom- bardirati Pariz in London.

Poslušajte, je odgovoril ako bi hoteli takoj bombardirati Francoze in Angleže, bi to lahko storili.

Nasmehnil sem se.

In, kako mislite o vseh vojnih doba- vah, ki jih Francija in Anglija dobivata iz Amerike? Francija in Anglija plačata sa- mo za dobavljena vojna letala na teden Ameriki.

Kaj je mogel Udet odgovoriti na to? Odgovoril je enostavno:

Prepozno bo že, ko bo vojni material prišel iz Amerike.

Z nekim nemškim oficirjem, ki je bil na dopustu se je nevtralni opazovalec razgo- varjal o koncu ladje »Grat Spee«.

Glede tega ni vredno kaj govoriti, je rekel nemški oficir, očitno je bil to po- raz, toda časten poraz. Trje se bo bili pro- ti: enemu Čeprav bi Urugvajci dovolili ka- pitano, da v prvem času ladjo popra- vi, bi se v bistvu nič ne izpremenilo, ker bi Angleži počakali ladjo s svojimi naj- težjimi vojnimi ladjami. Zato so morali Nemci ladjo sami uničiti. Da so tako prav

storili, je prepričana vsa Nemčija. In res, zaključuje nevtralni opazovalec vsi s ka- terimi sem govoril o tem so bili istega mnenja. Razen nekega bivšega pomorskega oficirja, ki je smatral tak konec vojne la- je za sramoto.

Mraz na Angleškem

Angleška ima letošnjo zimo najhujši mraz v zadnjih 46 letih. V Londonu so izmerili 25 stopinj pod ničlo. Temza je zamrznila na daljavo 8 milj, razni ribniki v Londonu so dobili do 25 cm debelo ledeno skorjo.

Dvořakova »Rusalka« Najlepša češka lirčna romantična opera je s prav dobro uprizoritevjo zopet žela velik uspeh

Ljubljana 30. januarja
V svoji spominski knjigi pod naslovom »Doživela sem petdeset let svetovne zgo- dovine« pripoveduje Berta Szeps Zucker- kandlova, diplomatka o razgovoru ki so ga imeli v Parizu po intimnem muzikalnem večeru zelo zanimivi ljudje Veliki franco- ski komponist Maurice Ravel je izjavil: »Jaz trdim čeprav sem prepričan interna- tionalist, da mora biti umetnost nacional- na. Jaz delam le čisto francosko muziko.« »Da,« je odgovorila slavna francoska poet- ka Anne de Noailles, »toda nemogoče vam je, kakor ni mogoče drugim ustvarjati očin umetnikom, da bi izločili iz svojih del na- tionalno tisto, kar je last vsega človeš- tva. Vsekakor se moramo bati človeš- ka ki ne ljubi glasbe; še Shakespeare pravi: Boj se srca ki ne mara glasbe.«

Tega pogovora sem se spomnil ob le- tošnji novi uprizoritvi »Rusalka«. Kakor Ravel sta bila tudi Smetana in Dvořak prepričana, da mora biti umetnost nacio- nalna ter sta ustvarjala hotoma le čisto nacionalno češko-slovaško glasbo. In tudi Smetana in Dvořak nista izločala iz svoj- jih skladb nadnacionalnega tistega, kar je last vsega človeštva, tistega, kar je skup- no vsem glasbo ljubčim in občutvajo- čim ljudem po vsem svetu.

Pa vesel sem bil, ko sem videl pri tej zadnji »Rusalki« tako nabito polno gleda- lišče, da je zmanjkalo celo rezervno po- stavljanih stolov. Lep je bil ta novi do- kaz, da naš narod ljubi glasbo in še po- sebeje nacionalno slovaško glasbo.

Velika lirčna opera, divna umetnina dveh pesnikov, Jaroslava Kvapila in Antonina Dvořaka, očarljiva simfonična pesnitev o neutešenem in neutešljivem hrepenju je v Ljubljani že od februarja 1908 ko je prišla prvič na naš oder, ljubljena in vse- lej iznova rada poslušana. Dva poljska

umetnika, Collignonova in Jastrzebski in dva češka, Groszova in Vasiček so bili pr- vi, a Hrvatice Gjurgienac in Thierrijevica ter Gostič in Križaj (pa tudi že Mar Rus) so bili predzadnji protagonisti v slovaški Rusalki (1. 1932). Pela pa je Rusalko tudi že Zikova, nekdanja naša primadona.

Pozna jo torej pač že vsakdo pri nas, in odveč je, da ponovim nežno simboliško vsebino te prekrasne pravljice o jezerskem valu, ki se počloveči: vodna vila Rusalka in mladi princ sta žrtvi, ker sta njuni nara- vi nezdružljivi. Poznamo Dvořakovo glas- bo, razkošno, polno melodike, elegičnosti, opojnega hrepenja, milobe, živih ritmov in bujnih barv. Car gozda in noči, meseči- ne in rajanja vil lovski hrup pa strast močne princeze ob satanskem roganju čarovnice ter obupnih svarilnih modrega vodnega moža prinašajo v opero toliko najrazličnejših občutij in izprememb v lir- skih razpoloženjih, da spremljamo te prav- ljinske dogodke vzlic svoji odmaknjenosti od realnega življenja z napetim sočutjem kakor bi gledali tragedijo iz vsakdanosti. Posamezne arije in celi simfonični odlom- ki, so že dolgo znane in priljubljene koncertne točke pevcev in orkestror. Mo- strski je Dvořakov omamno kakor mogoč- na reka pojoči orkester in vse partije so pevski in igralski enako zahvalne. Skoro brez zunanje dramske akcije pretresata glasba in dejanje s svojo notranjo razgi- banostjo in opajata rahločutno dušo. Tu resnično iz polnega uživamo glasbo, vso češko in prav zato nam neizrekljivo sladko in prikopno.

Zopet je dirigent N. Štrifol vodil in pri- pravil to divno opero z vse žarko ljubezni- jo, zanosom temperamentom in največjo poglobljenostjo. Režiser Ciril Debevec pa je opravil posebno težko delo, saj je imel za soliste same mlade pevce in pevke med katerimi je bil Franci najstarejši, ako ne

upoštevam Kogejve, čije čarovnico že dol- go poznamo in cenimo.

Reč. Debevec je storil svojo nalogo od- lično, opero je zelo okusno insceniral in opremil, zlasti pa mlade začetnike v igrals- kem pogledu spravil do vsega respektu vredne višine.

Pevski in igralski je bil J. Franci izvrsten princ ter je prinašal v spevu in igri toliko toplino in prisrčnosti, da mu gre polno pri- znanje. Pevski zelo ustrezljiva tuja knežna je bila M. Basičeva, tudi igralski prav za- dovoljiva, le v izgovoru še premalo jasna. Povodni mož F. Lupše je kreacija, ki je častna za mladega moža; pevski je partija naporna, zlasti v višinah njegovemu glasu manj ugodna. V celoti pa je podajal vod- nika več kakor le zadovoljivo, ker tudi igralski živahno in je vsa kreacija potrdi- la njegovo inteligenco. Sladolejov gozdar je originalno zajet in pevski točen Barbi- čeve kuharček živahen in ljubeč. Čarovni- ca Kogejve je pevski in igralski zopet prav dobra. Visoki smeh? Ali bi ne bil umesten prav nizek?

Glavno, naslovno partijo ima Hevbalova. Zunanje idealna zastopnica te dražestne vloge, Pevski prav dobra, igralski odlična. Zelen bi si le v 1. dej. večje glasovne pro- dornosti in pa zlasti jasnejšega izgovora teksta. V celam pa nov dokaz talenta.

Gozdne tri vile so bile M. Polajnarjeva, M. Medvedškova in P. Rupnikova. Prav zadovoljive, a bodo pri reprizah še boljše. Spremljajoče balerke so bile marljive in polno ustrezljive. Prijetno se je glasil spev Rakovec ki je lovec v gozdu. Zbor je bil prav dober. Scenograf V. Skružny je ustva- ril za vsa tri dejanja poetična, romantična prizorišča.

Predstava je žela toplo priznanje ter so bili solisti obdarovani s cvetjem ter naga- jeni z iskrenim aplavzom. Fr. G.

Radioprogram

četrek, 1. februarja.
7: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Plošče. — 12: Veseli godci (plošče). — 12.30: Poročila, obja- ve. — 13: Napovedi. — 13.02: Mandoline in balajke (plošče). — 14: Poročila. — 18: Pester spored radijskega orkestra. — 18.40: Slovenščina za Slovence (dr. Ru- dolf Kolaric). — 19: Napovedi, poročila. — 19.20: Nac. ura. — 19.40: Objave. — 19.50: Deset minut zabave. — 20: Nekaj šal in nekaj g'dbe. — 22: Napovedi, po- ročila. — 22.15: Plesna glasba (plošče).

MALI OGLASI

Beseda 50 par, davek posebej. Prekliti, izjave beseda Din 1.— davek posebej.

Za pismene odgovore glede malih ogiasov je treba priložiti znamko. — Popustov za male ogias ne priznamo.

RAZNO

Beseda 50 par, davek posebej. Najmanjši znesek 8.— Din.

Male oglase

»Slov. Narod« sprejema uprva do 8. ure dopoldne

CONTINENTAL

na ugodne mesečne obroke.

Ivan Legat

Ljubljana, Prešernova 44
Maribor, Vetrinjska 30

ZA VSAKO PRIJMO najboljša in najcenejša oblačila si nabavite pri
PRESKER
Sv. Petra cesta 14.

50 PAR ENLANJE izuriranje, vezenje zaves, pe- rila, monogramov gumbic Velika zaloga perja po 7.— din »Julijana«, Gospodstva c. 12 4. L.

FRIZERKA mlajša, išče mesto trimesečne prakse. Naslov: Fain Slavka, salon Petrič, Tržič. 441

DOPISI

Najmanjši znesek 5.— Din. Beseda 50 par, davek posebej.

STASA. Očitki meni, ko sem te polskal zato, da vidim, če morem po- magati, pa me sprejmeš z iz- javo, da ne nameravaš ničesar ukreniti? Poljub. 440

POUK

Beseda 50 par, davek posebej. Najmanjši znesek 8.— Din.

Strojepisni pouk

Večerni tečaj, oddelki od 1/2 7 do 8 in od 1/2 8 do 9 zvečer. Pouk tudi po diktatu. Tečaj od 1 do 4. mesece.

Novi tečaj se prične 1. febru- arja. Soltnina zelo nizka. Mo- rana in največja strojepisnica!

Vpisovanje dnevno do 8. ure zvečer. Christofov učni zavod. Ljubljana, Domobranska c. 15. tel. št. 48-43. 389

PRODAM

Beseda 50 par, davek posebej. Najmanjši znesek 8.— Din.

FIZIO ZA KUHO dobiti poceni pri SEVER & KOME, Gospodstva cesta 5 13. L.

OREHOVA JEDRCA nova, sortirana cvetlični med in medico dobiti najceneje v MEDARNI Ljubljana, Zidovska ul. 6 2. L.

KRATER KLAVIR železna konstrukcija, 1 dolg klavir, dobro ohranjen, maha- gonu furnir, pod ceno proda tvrdka IV. KACIN, Domžale. 442

NARODNA TISKARNA LJUBLJANA

IZVRŠUJE VSE VRSTE TISKOVNE PREPROSTE IN NAJFINJEŠE

Najboljši vodnik po radijskem svetu je

„NAŠ VAL“

sporedi evropskih postaj na vseh valovih, strokovni članki, roman, novela, novice z radijskega in televizijskega sveta, filmski pregled, nagradni natečaj, smešnice.

Izhaja vsak petek in je tudi tepe ilustriran! UPRAVA: Ljubljana, Knafličeva ulica 6. Mesečna naročnina samo 10.— dinarjev!

E. C. Bentley:

„Skok skozi okno“

ROMAN

Trent se je zasmeljal.

— Lahko si mislim, kakšen obraz bi bil napravil. Toda v resnici nihče ni bil v nevarnosti. Proti ni- komur ni bilo niti sence dokaza. Govoril sem danes z Murchom, ki mi je povedal, da se že nagiblje k Bunnerjevemu naziranjju, da je bila to osveta. S tem je torej Mandersonova zadeva opravičena. Bože moj! — vzle je kuverto in jo vrge v ogenj. — Pozno je že. Pojdimo! S Cupplesom imam dogovorjen sestanek. Pogledal je Marlowu v oči. — Na vse načine sem si prizadeval izročiti vas oblastem. Če vse dobro premislite, mi morda tega ne boste zamerili. Podajte mi roko.

XIII.

— Kaj ste mislili s tem, ko ste rekli, da imava dogovorjen sestanek? — je vprašal Cupples, ko sta stopila na cesto. — Mar sva se kaj domenila?

— Seveda, — je odgovoril Trent. — Večerjala bova skupaj. To je edina stvar na svetu, s katero je mogoče ta dogodek dostojno proslaviti in to je dobra večerja. Prišel sem končno do dna zagoneke, ki sem se dolgo ukvarjal z njo. Če ni to povod za dobro večerjo, pa res ne vem, kakšen bi mogel biti ta povod. Pojdiva v Bristol.

— Kaj pa je to Bristol? — je vprašal Cupples. Njegov spremljevalec se je glasno zasmeljal in straž- nik v bližini ga je postrani pogledal, ker je gotovo mislil, da ga ima preveč pod kapo.

— Kaj je Bristol? — je ponovil Trent.

— Bristol je kraj, kjer se lahko je. — Poklical je taksi. — Bristol! Je pa še en povod, zakaj se peljeva v Bristol. Oženim se z najslajnejšo ženo sveta.

— Z Mabel se oženite? — je vzkliknil Cupples. — Dragi moj prijatelj, to je zvok! Cestitam od vsega srca. Mar naj vam povem, kako vroče sem si to vedno želel? Mabel je bila tako nesrečna, če- prav je bila rojena za to, da bi vrednega moža osre- čila. Nisem vedel, kakšna je njena sodba o vas. Pač pa sem že davno vedel, kako solite vi o nji.

— Mabel je dejala, da je tudi ona to vedela, — je odgovoril Trent. — Za čestitke se vam iskreno za- hvaljujem, ker vem, da so iskrene. Nocoj vse raz- metavam. Poskusiti morate prenašati me. Sva že tu.

— Ozrl se je po dvorani, rekoč: Morda bi lahko sedla za mizo v kotu. — Posvetoval se je z natakajem, ta čas si je pa Cupples zamišljal svoje mel roke. — Kaj bova pila? — je vprašal Trent.

Cupples se je prestrašil.

— Rad bi seltersko vodo z mlekom.

— Ne govorite tako glasno, — je dejal Trent.

— Natakaj bi lahko zadel kap. Seltersko z mle- kom! Cupples, kremenit je vaš značaj, toda seltersko z mlekom, ali ne bo to premočno za vas? Natočite si raje čašo tega plemenitega vina in prepustite seltersko vodo z mlekom drugim.

Toda Cupples je odklonil vino in naročil svojo meniško pičajo.

— Zdaj lahko govoriva nemoteno, — je dejal Trent. — Sama sva. Kaj si mislite o razgovoru z Marlowom?

Cupples je mirno prigrizoval.

— Po mojem mnenju je najbolj čudno na vsem komičnost položaja, — je odgovoril. — Oba sva vedela za razlog Mandersonove mržnje, ki jo je smatral Marlowe za tako nerazumljivo. Znana nam je bila njegova fikсна ideja ljubosumnosti. Marlowe ne bo nikoli zvedel, kako težak sum ga je obreme- njeval. To je čudno. Vsi smo bili zapleteni v mrežo predstav. Sicer pa, ali je bilo v glavnih dogodkih kaj nenormalnega? Blaznežu je stopila v glavo fikсна ideja, zasnoval je načrt proti svojemu do- zdevnemu tekmeču. V svoj načrt je vključil tudi svojo lastno smrt. Ali more kdo, ki pozna pot bla- neževih misli, smatrati to za nekaj posebno čudnega? Glede Marlowega vedenja: zaide v nevaren položaj, ki ga iz njega pripovedovanje resnice ne more rešiti. Reši se z genialno zvijačo. To se lahko zgodi vsak dan in nedvomno se to vsak dan tudi dogaja. — Obrnil se je k svojemu krožniku.

— Mislite si sodišče, — je dejal Trent. — Porot- niki v posvetovalni dvorani, polni groze pod vtisom Marlowega pripovedovanja; tresli bi se bili od groze — strast, umor, rop, nečistost, obupna laž. Vi in jaz bi ga bila smatrala za krivca.

— Lepo moram prositi odpustčanja, — ga je pre- kinil Cupples ter odložil vilice in nož. — Sicer nisem

o tem snoči črnil niti besedice, toda bil sem vedno prepričan, da je nedolžen.

— Tudi danes ste pri Marlowu trdili nekaj takega. Čudil sem se, kaj mislite s tem. Gotovo, nedolžen je. Toda, kako ste mogli biti o tem tako prepričani, saj ste vendar previdni v svojih sodbah?

— Dejal sem, da sem bil prepričan o tem, — je ponovil Cupples.

Trent je skomignil z rameni.

— Če ste bili prepričani o tem, ko ste prečitali moje poročilo in ko sem vam o vsem podrobno pri- povedoval, potem ste morali izgubiti vse zaupanje v človeško logiko.

— Povem vam nekaj, — je odgovoril Cupples. — Bil sem o tem že od začetka prepričan, ker vem nekaj, in sicer tudi že od začetka. Vprašali ste me, da-li bi si mogel misliti porotnike na posvetovalju? To bi bilo nepotrebno napenjanje moje domišljije, ker bi moral nastopati v drugačni funkciji, namreč kot priča obrambe. Dejali ste malo prej: Samo če bi bil le en dokaz za njegovo pripovedovanje. — No, ta dokaz bi bil tu, namreč moja izpoved. In ta bi odločila.

Trent je od razburjenja prebledel.

— To je izključeno, — je vzkliknil. — Nekaj se vam je sanjalo, saj gotovo ne mislite resno, kar tu go- vorite.

Cupples si je obrisal usta in se sklonil k Trentu.

— To je kaj enostavno, — je dejal, jaz sem ustre- lil Mandersona.

Gojitev sadov brez semena

Nova važna iznajdba za sadjarje

V živalskem in rastlinskem svetu se zgo- di vsakič, da se zarodek začne razvijati iz neoplojenega jajčeca. Ta pojav imenujemo v znanosti partenogeneza. Rastline so to deviško oplojevanje dopolnile. Okrog last- nega semena se razvijajo iz cvetličnega de- la rastline ovojji, ki jih imenujemo sad- ju. Citrona, pomaranča ali jagoda. Zgo- di se pa tudi, da se sad razvije, čeprav jaj- čece v pestiču ni bilo oplojeno in čeprav se neoplojena jajčeca partenogenetično ne razvijajo v semena. Tako nastane plod brez semena in pr. slive, češnje ali pomar- ranče brez pešk, jagode in grozdje brez zr- nja. Ta pojav imenujemo v znanosti par- thenokarija.

Ameriški rastlinski fiziolog F. G. Gus- tavson je že svoječasno vzgojil sadove partenokarično. Na pestič cveta je na- trli mast, ki je odstranil prašnike. V re- masti je bil raztopljen rastlinski hormon avksin. Učinek je bil, da je cvet, da ni mogel biti oplojen s tujim cvetnim pra- hom. Čeprav jajčeca v pestiču niso bila oplojena in se ni razvil seme, je vendar zrasel sad, ki se sicer brez oplojenja ne razvije.

Gustavson je nadaljeval svoja proučeva- nja. Da bi dognal, zakaj se v naravi včasih razvijajo partenokarični plodovi, ki imajo velik pomen v kmetijstvu in v naravi. V vsakem kupcu ima raje citrone, pomaranče ali druge vrste sočnega sadja brez pešk. Zakaj se razvijajo v naravi od časa do časa plodovi brez semena? Zakaj se v eni in isti vrsti razvijajo sad partenokarično, medtem ko se pri drugi vrsti raz- vije samo ob oplojenem jajčecu, namreč okrog poznejšega semena, sadne peske ali koščice?

Gustavson je to proučil na več vrstah oranž in citron ter potem objavil zanimivo poročilo v nekem ameriškem prirodoslov- nem časopisu. Ugotovil je, da igra kakor pri umetni vzgojiti sadu brez semena tu- di pri naravnem razvoju plodu brez seme- na glavno vlogo hormona za rast, avksin.

Ta hormon se razvije na pestiču in od- tam se razširi po ostalih delih cveta ter povzroča, da se razvijajo v sad. Učinek je ugotovil to s tem, da je s cvetov oranž in citron, še preden so se odprli, izrezal pes- tiče. Iz pestičev je izločil po posebni me- todi hormon avksin in izmeril s posebnim biološkim poskusom na kličih ovsu, koliko avksina je v posameznih pestičih. Izkaza- lo se je, da imajo tiste vrste sadov, ki do- zorevajo in se razvijajo partenokarično, v pestičih mnogo več avksina, trikrat do petkrat več kakor normalne vrste. Tako se je izkazalo, da je avksin glavni povzro- čitelj, bodisi normalnega ali nenavdane- razvoja sadu. Nastalo pa je vprašanje, za- kaj se sploh razvije sad pri onih vrstah, ki vsebujejo v pestiču le zelo malo avksina. Na to vprašanje je odgovoril Gustavson, da je začel čim je bilo jajčece oplojeno in čim se je v nastajajočem semenu začel razvijati zarodek v njem vznikati novi avksin in sicer v takšnih množinah, da se je lahko začel razvijati sad.

Potemtakem je partenokarija nepo- sredna posledica nagle spremembe ali iz- prevržbe, ki jo prirodoslovcem imenujejo mutacija in ki je zajela staničevje pestiča. Ko se takšno staničevje spremeni v nekak- šno rastlinsko tovarno avksina se lahko posamezni cvetni deli razvijajo ne glede na to ali je bilo v pestiču jajčece oplojeno ali ne, ali mladi zarodek začne proizvajati avksin ali ne. Kolikor je nastalo avksina pred oplojenjem jajčeca v staničevju pesti- ča zadostuje cvetu, da se začne iz njega razvijati sad in sicer včasih tako naglo, da porabi v pestiču vso snov, ki je sicer po- trebna za razvoj jajčeca. Tako se razvije sad, jajčece pa okoli. Vsemogočni avksin je torej odločil, da smo dobili sad brez pešk, odnosno koščic.

To odkritje je izrednega pomena za sad- jarstvo in kmetijstvo ter bo najbrže vplu- valo revolucionarno na pridelovanje sadja v bližnji bodočnosti.

storili, je prepričana vsa Nemčija. In res, zaključuje nevtralni opazovalec, vsi, s ka- terimi sem govoril o tem so bili istega mnenja, razen nekoga bivšega pomorskega oficirja, ki je smatral tak konec vojne la- je za sramoto.

Mraz na Angleškem

Angleška ima letošnjo zimo najhujša mraz v zadnjih 46 letih. V Londonu so izmerili 25 stopinj pod ničlo. Temna je zamrznila na daljavo 8 milj, razni ribniki v Londonu so dobili do 25 cm debelo ledno skorjo.

Dvořakova »Rusalka«

Najlepša češka lirčna romantična opera je s prav dobro uprizoritvijo zopet žela velik uspeh

Ljubljana, 30. januarja

V svoji spominski knjigi pod naslovom »Doživela sem petdeset let svetovne zgo- dovine« pripoveduje Berta Szeps Zucker- kandlova, diplomatka o razgovoru ki so ga imeli v Parizu po intimnem muzikalnem večeru zelo zanimivi ljudje. Veliki fran- covski komponist Maurice Ravel je izjavil: »Jaz trdim čeprav sem prepričan interna- cionalist, da mora biti umetnost nacional- na. Jaz delam le čisto francosko muziko.« »Da« je odgovorila slavna francoska poet- ka Anne de Noailles, »toda nemogoče vam je, kakor ni mogoče drugim ustvarjati umetnikom, da bi izločili iz svojih del na- cionalno, tisto, kar je last vsega člove- štvu... Vsekakor se moramo bati člove- ka, ki ne ljubi glasbe; že Shakespeare pravi: Boj se srca, ki ne mara glasbe.«

Tega pogovora sem se spomnil ob le- tošnji novi uprizoritvi »Rusalka«. Kakor Ravel sta bila tudi Smetana in Dvořak prepričana, da mora biti umetnost na- cionalna ter sta ustvarjala hotoma le čisto nacionalno češkoslovaško glasbo. In tudi Smetana in Dvořak nista izločala iz svoj- jih skladb nadnacionalnega tistega, kar je last vsega človeštva, tistega, kar je skup- no vsem glasbo ljubečim in občutljivo- čim ljudem po vsem svetu.

Pa vesel sem bil, ko sem videl pri tej zadnji »Rusalki« tako nabito polno gleda- lišče, da je zmanjkalo celo rezervno po- stavljenih stolov. Lep je bil ta novi do- kaz, da naš narod ljubi glasbo in še po- sebno nacionalno slovaško glasbo.

Velika lirčna opera, divna umetnina dveh pesnikov, Jaroslava Kvapila in Antonina Dvořaka očarljiva simfonična pesnitev o neutečenem in neutešljivem hrepenjenju je v Ljubljani že od februarja 1908 ko je prišla prvič na naš oder, ljubljana in vse- lje iznova rada poslušana. Dva poljska

umetnika, Collignonova in Jastrzebski in dva češka, Groszova in Vasiček so bili pr- vi, a Hrvatci Gjurgjenac in Thierryeva ter Gostič in Križar (pa tudi že Mar Rus) so bili predzadnji protagonisti v slovenski Rusalki (l. 1932). Peta pa je Rusalka tudi že Zikova, nekdanja naša primadona.

Pozna jo torej pač že vsakdo pri nas, in odveč je, da ponavljam neko simboliško vsebino te prekrasne pravljice o jezerskem valu, ki se počloveči: vodna vila Rusalka in mladi princ sta žrtvi, ker sta njuni nara- vi nezdružljivi. Poznamo Dvořakovo glas- bo, razkošno, polno melodične elegičnosti, opojnega hrepenenja, milobe, živih ritmov in bujnih barv. Čar gozda in noči, meseči- ne in rajanja vil, lovski hrup pa strast mogočne princeze ob satanskem roganju čarovnice ter obupnih svarihi modrega vodnega moža, prinašajo v opero toliko najrazličnejših občutij in izprememb v lir- skih razpoloženjih, da spremljamo te prav- ljne dogodke vzlic svoji odmaknenosti od realnega življenja z napetim sočutjem, kakor bi gledali tragedijo iz vsakdanosti. Posamezne arije in celi simfonični odlom- ki, so že dolgo znane in priljubljene koncertne točke pevcev in orkestrrov. Mo- strski je Dvořakov omamno kakor mogoče- na reka pojoči orkester in vse partije so pevski in igralski enako zahvalne. Skoro brez zunanje dramske akcije pretresata glasba in dejanje s svojo notranjo razgi- banostjo in opajata rahločutno dušo. Tu resnično iz polnega uživamo glasbo, vso češko in prav zato nam neizrekljivo sladko in prikopno.

Zopet je dirigent N. Stritof vodil in pri- pravil to divno opero z vsi žarko ljubezni- jo, zanosom temperamentom in največjo poglobljenostjo. Režiser Ciril Debevec pa je opravil posebno težko delo, saj je imel za soliste same mlade pevce in pevke, med katerimi je bil Franci najstarejši, ako ne

upoštevam Kogejve, čije čarovnico že dol- go poznamo in cenimo.

Rež. Debevec je storil svojo nalogo od- lično, opero je zelo okusno in sceniral in opremil, zlasti pa mlade začetnike v igrals- kem pogledu spravil do vsega respekta vredne višine.

Pevski in igralski je bil J. Franci izvrsten princ ter je prinašal v spevu in igri toliko topline in prisrčnosti, da mu gre polno pri- znanje. Pevski zelo ustrezljiva tuja knežna je bila M. Basičeva, tudi igralski prav za- dovoljiva, le v izgovoru še premalo jasna. Povodni mož F. Lupše je kreacija, ki je častna za mladega moža; pevski je partija namorna, zlasti v višinah njegovemu glasu manj ugodna. V celoti pa je podajal vod- nika več kakor le zadovoljivo, ker tudi igralski živahno in je vsa kreacija potrdi- la njegovo inteligenco. Sladolejov gozdar je originalno zajet in pevski točen. Barbi- čeve kuharček živahen in ljubeč. Čarovni- ca Kogejve je pevski in igralski zopet prav dobra. Visoki smeh? Ali bi ne bil umesten prav nizek?

Glavno, naslovno partijo ima Hevbalova. Zunanje idealna zastopnica te dražestne vloge. Pevski prav dobra, igralski odlična. Zeleni bi si le v l. dej. večje glasovne pro- dornosti in pa zlasti jasnejšega izgovora teksta. V celem pa nov dokaz talenta.

Gozdne tri vile so bile M. Polajnarjeva, M. Medvedškova in P. Rupnikova. Prav zadovoljive, a bodo pri reprizi še boljše. Spremljajoče balerke so bile marljive in polno ustrezljive. Prijetno se je glasil spev Rakovec, ki je lovec v gozdu. Zbor je bil prav dober. Scenograf V. Skružnjak je ustva- ril za vsa tri dejanja poetična, romantična prizorišča.

Predstava je žela toplo priznanje ter so bili solisti obdarovani s cvetjem ter nagra- jeni z iskrenim aplavzom. Fr. G.

Radioprogram

četrtak, 1. februarja.

7: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Plošče. — 12: Veseli godeci (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Mandoline in balalajke (plošče). — 14: Poročila. — 15: Pester spored radijskega orkestra. — 18.40: Slovenščina za Slovence (dr. Ru- dolf Kolarik). — 19: Napovedi, poročila. — 19.20: Nac. ura. — 19.40: Objave. — 19.50: Deset minut zabave. — 20: Nekaj šal in nekaj g. dbe. — 22: Napovedi, po- ročila. — 22.15: Plesna glasba (plošče).

Nemški general o bombardiranju francoskih in angleških velikih mest — Udetu je pred osmimi leti neki angleški letalec rešil življenje

Nemški letalski general Udet je eden iz- med asov iz svetovne vojne. Bil je v letal- ski eskadri znanega junaškega nemškega le- talca von Richthofena, ki je sestrelil med svetovno vojno rekordno število zavezni- kih letal. Udetov tovariš v Richthofenovi eska- dri je bil tudi Goering. Niuno sedanje pri- jateljstvo izvira še iz tega časa.

Udet, ki je bil »terrible« Richtho- fenove letalske eskadrije, je bil sam med svetovno vojno dvakrat sestreljen, pa si je obakrat rešil življenje. Na prav čudežen na- čin, je ostal med ruševinam svojega letala živ, nekoč tretjič ko so njegovo letalo za- dele krogle iz francoskega letala, pa si je rešil življenje s padalom.

Po svetovni vojni je ostal Udet pri le- talstvu. Dosegel je dvakrat svetovni rekord v letenju na daljavo. Pred osmimi leti je moral na svojem poletu zasilno pristati v centralni Afriki. Tedaj mu je rešil življe- nje znan angleški letalec Campbell Blac. Sedaj je Udet 44 let star.

Z nemškimi letalskim generalom Udetom se je imel priliko pogovarjati pred tedni ne- ki nevtralec, ki je nedavno prišel iz Nemčije v Pariz in začel objavljati svoje vtise iz večmesečnega potovanja po Nemčiji.

General Udet sem srečal, pripoveduje nevtralni opazovalec, v najbolj znanem ber- linskem baru Adlon. Sedel je na barskem stoliču in me čakal, ker sva se domenila za sestanek. Zdel se mi je nekoliko bolj rejen kakor pred časom, ko sem zadnjič govoril z njim. Ernest Udet, veliki as iz svetovne vojne, je sedaj general in desna roka mi- nistra za letalstvo Hermana Goeringa. Po- verljivo mu je oskrbovanje nemškega letal- stva z vsemi potrebčinami.

— Blokada vas menda ni tako hudo zade- la, sem začel pogovor ter se obenem napo- til proti vogalu, da ne bi drug prisluško- vali našemu pogovoru.

— Ni hudega, je odgovoril Udet, dokler imamo bar Adlon na razpolago. In reči moram, piše nadalje nevtralni opa- zovalec, da je bil bar Adlon založen z vse- mi specialitetami, tako s pravimi škotskim viskijem, ki je bil po 5 mark kozarec, z an- gleškim ginom in s francoskim šampan- jem. Barski natak je povedal, da se je za- ložil z vojno rezervno za dobo dveh let, ker računa, da bo vojna trajala dve leti.

— Dveletna vojna, je nato rekel moj sta- ri prijatelj Udet, moj šef Goering se je bo-

lje založil. Naredil je načrt za pet let za to vojno.

Naredil sem obraz, po katerem je Udet lahko spoznal, da mu ne verjamem, toda ni- sem hotel izprašati po indiskretnih po- drobnostih. Kmalu nato pa mi je Udet po- vedal sam nekaj drugega, po čemer sem sklepal, da on in njegovi sivi nimaže se de- finitivnega načrta temveč ljubkujejo še vedno z mislijo, da je treba z vojno čim prej končati.

— No, kdaj nameravate priti nad Lon- don in nas bombardirati? sem vprašal. Pred tem sem Udetu povedal, da se bom ob koncu svojega potovanja vrnil v Lon- don.

— Oh! Mi ne bomo začeli z bombardir- njem. Kar se tega tiče, bodite mirni in spi- te mirno, je odgovoril Udet ter je nekak- šavnostno dodal: — Mi ne bomo bombar- dirali Londona in Pariza, če zavezniki ne bodo bombardirali naših mest. Naše bom- bardiranje bi bile samo represalije.

— Vendarle, moj drag, Udet sem nade- ljal, nikar me ne skušajte potolažiti s propagandnimi frazami, saj dobro veste, da lahko takoj najdete primeren povod, ako bi se vam zdelo koristno in možno bom- bardirati Pariz in London.

— Poslušajte, je odgovoril ako bi hoteli takoj bombardirati Francoze in Angleže, bi to lahko storili.

Nasmehnil sem se.

— In kako mislite o vseh vojnih doba- vah, ki jih Francija in Anglija dobivata iz Amerike? Francija in Anglija plačata sa- mo za dobavljena vojna letala na teden Ameriki.

Kaj je mogel Udet odgovoriti na to? Odgovoril je enostavno:

— Prepozno bo že, ko bo vojni material prišel iz Amerike.

Z nekim nemškim oficirjem ki je bil na dopustu se je nevtralni opazovalec razgo- varjal o koncu letala »Graf Spee«.

— Glede tega ni vredno kaj govoriti, je rekel nemški oficir, očitno je bil to po- raz, toda časten poraz. Trje se bo bili pro- ti: enemu Čeprav bi Urugvajci dovolili ka- pitano, da v primerem času ladjo popra- vi, bi se v bistvu nič ne izpremenilo, ker bi Angleži počakali ladjo s svojimi naj- težjimi vojnimi ladjam. Zato so morali Nemci ladjo sami uničiti. Da so tako prav

MALI OGLASI

Beseda 50 par, davek posebej. Preklicni izjave beseda Din 1.— davek posebej.

Za pisane odgovore glede malih oglasov je treba priložiti znamko. — Popustov za male oglas ne priznamo.

RAZNO

Beseda 50 par, davek posebej. Najmanjši znesek 5.— Din.

Male oglase

»Slov. Narod«

sprejema upravo do 8. ure dopoldne

CONTINENTAL

na ugodne mesečne obroke.

Ivan Legat

Ljubljana, Prešernova 44

Maribor, Vetrinjska 30

ZA VSAKO PRIJIKO najboljša in najcenejša oblačila si nabavite pri

PRESKER

Sv. Petra cesta 14.

50 PAR ENLANJE izuriranje, vezenje zaves, pe- cila, monogramov, gumbic. Velika zaloga perja po 7.— din. »Julijana«, Gospodstva c. 12 4. L.

FRIZERKA mlajša, išče mesto trimesečne prakse. Naslov: Fain Slavka, salon Petrič, Trzin. 441

DOPISI

Najmanjši znesek 5.— Din. Beseda 50 par, davek posebej.

STASA.

Očitki meni, ko sem te poljska zato, da vidim, če morem po- magati, pa me sprejmeš z iz- javo, da ne nameravaš ničesar ukreniti? Poljub. 440

POUK

Beseda 50 par, davek posebej. Najmanjši znesek 8.— Din.

Strojepisni pouk

Večerni tečaj, oddelki od 1/2 do 8. in od 1/2 do 9. zvečer. Pouk tudi po diktatu. Tečaj od 1 do 4. mesece.

Novi tečaj se prične 1. febru- arja. Solina, zelo nizka. Mo- čna in največja strojepisnica.

Vpisovanje dnevno do 8. ure zvečer. Christof, očm zavod, Ljubljana, Domobranska c. 15. tel. št. 48-43. 389

PRODAM

Beseda 50 par, davek posebej. Najmanjši znesek 5.— Din.

FIZIO ZA KUHO dobiti poceni pri SEVER & KOMP. Gospodstva cesta 5 13. L.

OREHOVA JEDRA

nova, sortiran cvetlični med in medico dobiti najceneje v MEDARNI. Ljubljana, Zidovska ul. 6 2. L.

KRATEK KLAVIR

železna konstrukcija, 1 dolg klavir, dobro ohranjen, maha- gonni furnir, pod ceno proda. tvrdka IV. KACIN, Domžale. 442

NARODNA TISKARNA LJUBLJANA

IZVRŠUJE VSE VRSTE TISKOVIN PREPROSTE IN NAJFINJEJŠE

Najboljši vodnik po radijskem svetu je „NAŠ VAL“

sporedi evropskih postaj na vseh valovih, strokovni članki, roman, novela, novice z radijskega in televizijskega sveta, filmski pregled, nagradni natečaj, smešnice. Izdaja vsak petek in je tudi lepo ilustrirana. UPRAVA: Ljubljana, Knaflicjeva ulica 5. Mesečna naročnina samo 10.— dinarjevi.

„Skok skozi okno“ ROMAN

Trent se je zasmel. — Lahko si mislim, kakšen obraz bi bil napravil. Toda v resnici ni bil v nevarnosti. Proti ni- komur ni bilo niti sence dokaza. Govoril sem danes z Murchom, ki mi je povedal, da se že nagiblje k Bunnerjevemu naziranjju, da je bila to osveta. S tem je torej Mandersonova zadeva opravljena. Bože moj! — vzeli je kuverto in jo vrnil v ogenj. — Pozno je že. Pojdimo! S Cupplesom imam dogovorjen sestanek. Pogledal je Marlowu v oči. — Na vse načine sem si prizadeval izročiti vas oblastem. Če vse dobro premislite, mi morda tega ne boste zamerili. Podajte mi roko.

XIII.

— Kaj ste mislili s tem, ko ste rekli, da imava dogovorjen sestanek? — je vprašal Cupples, ko sta stopila na cesto. — Mar sva se kaj domenila? — Seveda, — je odgovoril Trent. — Večerjala bova skupaj. To je edina stvar na svetu, s katero je mogoče ta dogodek dostojno praznovati in to je dobra večerja. Prišel sem končno do dna zagoneke, ki sem se dolgo ukvarjal z njo. Če ni to povod za dobro večerjo, pa res ne vem, kakšen bi mogel biti ta povod. Pojdiva v Bristol.

— Kaj pa je to Bristol? — je vprašal Cupples. Njegov spremljevalec se je glasno zasmel in stra- žnik v bližini ga je postrani pogledal, ker je gotovo mislil, da ga ima preveč pod kapo.

— Kaj je Bristol? — je ponovil Trent.

— Bristol je kraj, kjer se lahko je. — Poklical je taksi. — Bristol! Je pa še en povod, zakaj se peljeva v Bristol. Oženim se z najsičajnejšo ženo sveta.

— Z Mabel se oženite? — je vzkliknil Cupples. — Dragi moj prijatelj, to je novica! Cestitam od vsega srca. Mar naj vam povem, kako vroče sem si to vedno želel? Mabel je bila tako nesrečna, čeprav je bila rojena za to, da bi vrednega moža osre- čila. Nisem vedel, kakšna je njena sodba o vas. Pač pa sem že davno vedel, kako sodite vi o nji.

— Mabel je dejala, da je tudi ona to vedela, — je odgovoril Trent. — Za čestitke se vam iskreno za- hvaljujem, ker vem, da so iskrene. Nocoj vse raz- metavam. Poskusiti morate prenašati me. Sva že tu. — Ozrl se je po dvorani, rekoč: Morda bi lahko sedla za mizo v kotu. — Posvetoval se je z natakajem, ta čas si je pa Cupples zamišljeno mel roke. — Kaj bova pila? — je vprašal Trent.

Cupples se je prestrašil. — Rad bi seltersko vodo z mlekom. — Ne govorite tako glasno, — je dejal Trent. — Natakarja bi lahko zadela kap. Seltersko z mle- kom! Cupples, kremeniti je vaš značaj, toda seltersko z mlekom, ali ne bo to premočno za vas? Natočite si raje čašo tega plemenitega vina in prepustite seltersko vodo z mlekom drugim.

Toda Cupples je odklonil vino in naročil svojo meniško pijačo.

— Zdaj lahko govoriva nemoteno, — je dejal Trent. — Sama sva. Kaj si mislite o razgovoru z Marlowom?

Cupples je mirno prigrizoval.

— Po mojem mnenju je najbolj čudno na vsem komičnost položaja, — je odgovoril. — Oba sva vedela za razlog Mandersonove mrznje, ki jo je smatral Marlowe za tako nerazumljivo. Znana nam je bila njegova fiksna ideja ljubosumnosti. Marlowe ne bo nikoli zvedel, kako težak sum ga je obreme- njeval. To je čudno. Vsi smo bili zapleteni v mrežo predstav. Sicer pa, ali je bilo v glavnih dogodkih kaj nenormalnega? Blaznežu je stopila v glavo fiksna ideja, zasnoval je načrt proti svojemu do- zvednemu tekmeču. V svoj načrt je vključil tudi svojo lastno smrt. Ali more kdo, ki pozna pot bla- zneževih misli, smatrati to za nekaj posebno čudnega? Glede Marlowega vedenja: zaide v nevaren položaj, ki ga iz njega pripovedovanje resnice ne more rešiti. Reši se z genijalno zvijačo. To se lahko zgodi vsak dan in nedvomno se to vsak dan tudi dogaja. — Obrnil se je k svojemu krožniku.

— Mislite si sodišče, — je dejal Trent. — Porot- niki v posvetovalni dvorani, polni groze pod vtisom Marlowega pripovedovanja; tresli bi se bili od groze — strast, umor, rop, nečistost, obupna laž. Vi in jaz bi ga bila smatrala za krivca.

— Lepo moram prositi odpustanja, — ga je pre- knil Cupples ter odložil vilice in nož. — Sicer nisem

o tem snoči črnil niti besedice, toda bil sem vedno prepričan, da je nedolžen.

— Tudi danes ste pri Marlowu trdili nekaj takega. Čudil sem se, kaj mislite s tem. Gotovo, nedolžen je. Toda, kako ste mogli biti o tem tako prepričani, saj ste vendar previdni v svojih sodbah?

— Dejal sem, da sem bil prepričan o tem, — je ponovil Cupples.

Trent je skomignil z rameni. — Če ste bili prepričani o tem, ko ste prečitali moje poročilo in ko sem vam o vsem podrobno pri- povedoval, potem ste morali izgubiti vse zaupanje v človeško logiko.

— Povem vam nekaj, — je odgovoril Cupples. — Bil sem o tem že od začetka prepričan, ker vem nekaj, in sicer tudi že od začetka. Vprašali ste me, da-li bi si mogel misliti porotnike na posvetovalnju? To bi bilo nepotrebno napenjanje moje domišljije, ker bi moral nastopati v drugačni funkciji, namreč kot priča obrambe. Dejali ste malo prej: Samo če bi bil le en dokaz za njegovo pripovedovanje. — No, ta dokaz bi bil tu, namreč moja izpoved. In ta bi odločila.

Trent je od razburjenja prebledel.

— To je izključeno, — je vzkliknil. — Nekaj se vam je sanjalo, saj gotovo ne mislite resno, kar tu go- vorite.

Cupples si je obrisal usta in se sklonil k Trentu. — To je kaj enostavno, — je dejal, jaz sem ustre- lil Mandersonu.